

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Tribvnalis Sacramentalis Reverendissimi Patris Petri Marchantii

Zurmöllen, Heinrich

Neuhusii, 1677

Art. 9. De obligatione ad Sacrificium Missae

urn:nbn:de:hbz:466:1-9734

Articulus Nonus.

De Obligatione ad sacrificium Missæ.

1. **M**issa est verum & unicum novæ legis sacrificium, in quo à Sacerdote legitime ordinato, corpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi; sub speciebus panis & vini ex ejus institutione, pro salute vivorum & defunctorum, Deo offertur, immolatur, & sumitur, ita Concil. Trident. sess. 22. & superfluum est ejus verba huc at-
texere, cum clare ibidem exprimantur, sed inquirendum, quando & quomodo populus ad hunc actum Religionis obligetur.

2. Omnes fideles Adulti cujuscunque conditionis sint, in Dominica, salvo legitimo impedimento, tenentur sub peccato mortali missam audire. Ita Concil. Agath. c. 37. *Missas die Dominico secularibus totas audire speciali ordine precipimus, ita ut ante Benedictionem sacerdotis egredi populus non presumat: quod si fecerint ab Episcopo publice confundantur.* Estque hoc mandatum receptum usu universalis Ecclesiæ absque aliqua contradictione.

3. Tria

3. Tria vero requiruntur ut quis satisfaciat præcepto audiendi missam in Dominica. Nimirum: assistentia moralis & Religiosa: attentio: & integritas. Assistentia moralis dicitur: qua humano & morali actu censetur aliquis præsens esse sacrificio missæ, ad quam requiritur præsentia corporalis, quod missam audiens sit intra Ecclesiam, vel in proximo loco, ex quo iudicatur posse videre, audire, vel aliquo sensu advertere, quæ Sacerdos agit, nisi infirmitate potentiarum impediatur, assistentia autem Religiosa plus dicit: Nimirum ut quis per modum Orantis, seu ad Deum colendum ibi assistat, non autem tantum materialiter, propter honestum tantum consortium, curiositatem, pompam externam, aut civile aut politicum aliquod Ministerium; tales enim præcepto audiendi missam in Dominica vel festo non satisfaciunt.

4. Requiritur etiam attentio, sub qua & intentionem comprehendo, ut nimirum qui missam audit, intentionem saltem virtualem habeat illam audiendi, seu Deum
per

per assistentiam illam colendi ; non requiritur tamen necessario, intentio satisfaciendi præcepto, modo quis positive contrariam voluntatem vel intentionem non habeat : Porro attentio in Missæ auditione requisita, triplex est: 1. Ad res sacras : 2. Ad mysteria quæ reb⁹ illis significantur. 3. Generaliter ad Deum colendum & orandum, & prima quidem bona est, secunda melior, tertia communior & magis humanæ dispositioni accommodata.

5. Requiritur ad satisfaciendum præcepto huic, integritas ut quis integram missam audiat.

6. Satisfacit autem præcepto, qui horas obligatorias aliasve preces ex obligatione legit tempore Missæ, quia duæ hæ intentiones & attentiones, sibi nullo modo opponuntur. Cum enim sufficiat utrimq; attentio ad Deum & ad Divina, in unam attentionem ex natura actionis utrimq; Religiose coalescunt. Deinde: licet tempore Missæ examinare conscientiam, & per hoc præcepto satisfit, modo feratur in Deum & Dei cultum. Qui autem magna parte
missæ

missæ occupatur in enarrando peccata sua in Confessione, ut commode ad sacrificiũ attendere nequeat, non satisfacit præcepto audiendi missam, quia attentio necessaria & actus ipse missam audiendi, tam disparatam actionem moraliter non compatitur. Possent tamen persona quæ commoditatem vix haberet alias confitendi, sub missa obligatoria confiteri, non quia per hoc satisfacit præcepto, sed quia ratione congruæ necessitatis confessionis, excusatur ab audienda missa, propter opus majoris necessitatis & utilitatis.

7. Porro ab auditione Missæ homines excusantur 1. Impotentia. 2. Titulo charitatis. 3. Officij. 4. Consuetudinis. Impotentia quæ excusat est triplex: Corporalis, Spiritualis, Moralis, per corporalem excusantur, qui gravi morbo decumbunt, carceribus, detinentur, mare navigant, vel qui habitant in locis ubi Sacerdotes non sunt, vel qui ex præcepto domi manere coguntur. Per impotentiam spirituales excusantur: qui sunt Excommunicati vel interdicto subjacent. Si per illos non stet quo minus
ab

ab illis censuris liberentur. Per impotentiam moralem excusantur : Qui non possunt absq; gravi jactura alicujus boni corporalis vel spiritualis, item qui non possunt ob periculum vitæ, quia hostis insidiæ in via timentur, vel quia pestis in communi populo grassatur, item ob periculum sanitatis: si timeatur recidiva aut convalescentia tardior, unde etiam mulieres gravidæ partui vicinæ, si timeatur fætui incommodum grave, excusantur. Item ob periculum diminutionis honoris, quando personæ nobiles non possunt in habitu, suo statui convenienti comparere, item: qui domi remanent ad advertendos fures, & alia inconvenientia præcavenda.

Titulo Charitatis excusantur, qui debent servire infirmis graviter laborantibus, similiter qui ad extinguendum incendium, vel ad damna proximi avertenda, aut circa aliqua opera misericordiæ occupantur. Item fæmina, quæ ut alienum peccatum vitet, aut viri zelo typiam, domi se continet: præferendum est enim præceptum juris naturalis Charitatis, præcepto positivo Ecclesiæ.

Titu-

Titulo Officij excusantur: Milites tempore missæ in Excubijs stationes suas habentes, Pastores publici animalium, Cursores, matres & nutrices parvulorum à quibus nequeunt separari, item famuli à Dominis tempore Missæ occupati, item laborantes in officinis fusorijs.

Titulo Consuetudinis excusantur: in aliquibus locis mulieres nobiles, quæ ad aliquot Hebdomadas tempore luctus domi manere solent, item: Mulieres tempore purificationis.

8. Quamvis nullas preces, orationes, ritus, Ecclesia ordinaverit pro ijs qui excusantur à missa, remanet tamen penes illos obligatio realis & communis Deum aliquo cultu religioso, in Dominica vel festo Colendi. Sicut docuit Scotus in 3. Dist. 9. q. unica dum dixit observationem hujus præcepti non consistere in sola negatione operum servilium, sed in actu positivo in sanctificando, id est magnificando Deum, & Concil. Rothomag. c. 5. (ubi sic) *admonere debent Sacerdotes. Plebes sibi subditas, ut Bubulcos atq; porcarios vel alios pastores,*
qui

qui in agris assidue commorantur, & ideo more pecudum vivunt, in Dominicis & aliis festis diebus saltem ad missam faciant vel permittant venire, nam & hos Christus pretioso suo sanguine redemit: quod si neglexerint, pro animabus eorum rationem seredituros sciant. Quod notent Domini & Heri quorum interest providere, ne absque vera necessitate famuli à Missa absint.

Articulus Decimus.

De Obligatione observationum sacramentorum & jenuj.

I. **T**Riplex Ritus in sacramentorum Ministerio reperitur; alij sunt essentialia, qui ad essentiam Sacramenti spectant, ut sunt: Materiam, formam, intentionem, institutionem, singularem Ministerii concernentes, & talem ritum in Sacramentis omittere, est sacrilegium & peccatum mortale. Alij Ritus dicuntur actionem Ministerij integrare, & sunt ab Ecclesia ad actionis solemnitatem instituti, & talem aliquem notabilem ritum, extra casum necessitatis vel magnæ congruitatis omittere.